

Sygn. akt XIV C 940/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Przemysław Okowicki

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Perlicjan

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2018 r. w Pile

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w P.

przeciwko K. S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. oddała powództwo;
2. kosztami postępowania obciąża w całości powoda Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. i z tego tytułu zasądza od niego na rzecz pozwanej K. S. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Przemysław Okowicki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 sierpnia 2017 roku powód Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ulicy (...) II w P. składającego się z czterech pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni użytkowej 60.23 m² dla którego Sąd Rejonowy w Pile VI Wydział Ksiąg wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr. (...) wraz z udziałem wynoszącym (...) części w nieruchomości wspólnej którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia , które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu opisane w Kw nr. (...) zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 5 listopada 2012 r. Repertorium A nr. (...) przed notariuszem M. W. w kancelarii Notarialnej w P. pomiędzy M. S. (1) a K. S. a nadto zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm przepisanych.

W uzasadnieni powód podał iż Skarbowi Państwa – Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w P. przysługują wobec M. S. (1) wierzytelności pieniężne z tytułu zaległości w podatku od towarów i usług za miesiące luty, maj, czerwiec, lipiec, sierpień ,wrzesień , październik, listopad, grudzień 2010r. maj, czerwiec, lipiec, listopad, 2011r. kwiecień , maj, lipiec i październik 2012r. oraz maj 2013r. Wierzytelności te są wymagalne i wynikają z zaległości podatkowych z tytułu podatku od towarów i usług jakie ciąży na dłużniku powstałych w związku z prowadzona przez dłużnika działalnością gospodarczą pod firmą (...)

Wymagalne wierzytelności z tytułu podatku od towarów i usług stwierdzone zostały wystawionymi przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. tytułami wykonawczymi o numerach SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r., SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r,

SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 2 grudnia 2015, SM (...) z dnia 2 grudnia 2015, SM (...), SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) oraz SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r. SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r., SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r, SM (...) z dnia 23 kwietnia 2014r a ich łączna wysokość uwzględniając należność główną i odsetki obliczone na dzień 21 lipca 2017 roku wynoszą 103 108,00 zł

Dalej powód podał iż na podstawie umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 5 listopada 2012 r. Repertorium A nr. (...) przed notariuszem M. W. w kancelarii Notarialnej w P. pomiędzy M. S. (1) a pozwaną ten pierwszy darował na rzecz K. S. będącej jego matką prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ulicy (...) II w P. składającego się z czterech pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni użytkowej 60.23 m2 dla wraz z udziałem wynoszącym (...) części w nieruchomości wspólnej którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia , które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu .

W ocenie powoda czynność dokonana przez jego dłużnika została dokonana z pokrzywdzeniem go jako wierzyciela, gdyż w dacie dokonania zaskarżonej czynności prawnej był on niewypłacalny a dokonana czynność znacząco utrudniła powodowi zaspokojenie swoich wierzytelności tym bardziej iż przedmiot tej czynności stanowił praktycznie jedyny składnik majątkowy przedstawiający istotną wartość, co do którego mogłaby zostać skierowana egzekucja. Ponadto w ocenie powoda dłużnik dokonując czynności działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Powód podniósł ponadto iż z uwagi na wskazane wyżej okoliczności należy przyjąć iż dla oceny wiedzy pozwanego o działaniu dłużnika zastosowanie znajduje treść art. 527§3 z uwagi na to iż dłużnik jest synem pozwanej co pozwala na uznanie iż są oni w stosunku do siebie osobami bliskimi. Mając jednak na uwadze to iż czynność na skutek której korzyści przypadają bezpłatnie osobie bliskiej powód jako podstawę swojego roszczenia wskazał treść art. 528 kc.

W odpowiedzi na pozew z dnia 3 stycznia 2018 r (k-398) pozwana wniosła o odrzucenie pozwu i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 32400 zł oraz opłat skarbowych od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł a przypadku uznania iż nie zachodzą przesłanki do odrzucenia pozwu pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 32400 zł oraz opłat skarbowych od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł

W uzasadnieniu pozwana podniosła w pierwszym rzędzie iż w jej ocenie nie jest dopuszczalna na drodze sadowej ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika jeżeli wierzytelność powoda – Skarbu Państwa wynika z wydanej decyzji organu podatkowego ustalającej zobowiązanie podatkowe dłużnika. Z tego też względu jej zdaniem pozew powoda winien zostać odrzucony.

Na wypadek jednak uznania przez Sąd uznania iż nie ma podstaw do odrzucenia pozwu pozwana swoje żądanie oddalenia powództwa uzasadniła tym iż żądanie powoda nie zasługuje na uwzględnienie gdyż w odniesieniu do czynności dokonanej przez M. S. (1) nie zostały spełnione wszystkie przesłanki do wystąpienia z powództwem o uznanie jej za bezskuteczną wobec wierzyciela. W szczególności zdaniem pozwanej na skutek dokonanej czynności nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela gdyż powód nie wykazał aby w dacie dokonania czynności dłużnik nie posiadał innego majątku Ponadto zadaniem pozwanej po stronie dłużnika występował brak świadomości i zamiaru oraz brak świadomości pozwanej co do działania z pokrzywdzeniem wierzyciela gdyż sama czynność – umowa darowizny dokonana została w dniu 5 listopada 2012 r natomiast samo zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli podatkowej datowane jest na dzień 16 lipca 2013 roku

Mając na uwadze powyższe w ocenie pozwanej jej stanowisko jest zasadne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. (1) w 2003 roku w drodze darowizny otrzymał od swojej babci mieszkanie położone w P. przy ulicy (...) II .Babcia M. S. (1) była głównym najemcą tegoż mieszkania w którym zamieszkiwała wraz pozwaną i jej rodziną .W 2003 roku powstała możliwość wykupienia tego mieszkania z możliwością otrzymania znacznej bonifikaty. W związku z

powyższym pozwana postanowiła sfinansować ten wykup angażując w to również środki pochodzące z likwidacji księżeczki mieszkaniowej jej syna M.. Po wykupieniu mieszkania przez babcię dłużnika zdecydowano iż mieszkanie to zostanie przepisane na rzecz wnuka aby w przyszłości nie powstała konieczność regulowania stanu prawnego tego mieszkania. Po dokonanej darowiznie w mieszkaniu tym nadal zamieszkiwała pozwana i jej rodzina w tym również M. S. (1), który mieszkał tam do czasu podjęcia studiów w P..

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439, zeznania pozwanej K. S. k-458 protokołu rozprawy 00.02.17-00.14.46 zapisu rozprawy k-459)

Jeszcze w trakcie studiów od 2007 M. S. (1) roku prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...). Zakładając działalność gospodarczą M. S. (1) chcąc ograniczyć koszty prowadzonej działalności postanowił iż sam będzie prowadził księgowość i rozliczał podatki a całą niezbędną w tym zakresie wiedzę pozyskał z Internetu. Od rozpoczęcia działalności przez cały okres jej prowadzenia M. S. (1) sam rozliczał podatki i nie zdarzyła się sytuacja aby wzywany został do korekty złożonych zeznań czy też do składania jakichkolwiek wyjaśnień

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439 Wykaz z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarcze k-281)

W 2008 roku M. S. (1) zawarł związek małżeński z J. S. i po zawarciu małżeństwa wraz z żoną zamieszkał w mieszkaniu użyczonym im przez rodziców żony w P.. W mieszkaniu zaś którego był właścicielem w P. w dalszym ciągu zamieszkiwali jego rodzice i babcia.

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439, zeznania świadka J. S. k -446 protokołu rozprawy 00.32.50 – 00.48.42 zapisu rozprawy k-448 zeznania pozwanej K. S. k-458 protokołu rozprawy 00.02.17-00.14.46 zapisu rozprawy k-459,)

Ponieważ żona M. S. (1) związana była z P. i stanu takiego nie zamierzała zmienić nie była zainteresowana w tym aby często bywać w P. Tym bardziej iż początkowo jej teściowie a rodzice M. S. (1) liczyli. na to iż z czasem syn z żoną zamieszkają w P.. Ponadto pomiędzy pozwaną a jej rodzeństwem doszło na tle mieszkania, którego właścicielem był M. S. (1) do konfliktu z uwagi na to iż uważali oni iż im również powinien przyspaść udział w mieszkaniu. Sytuacja taka stawała się również niezręczna dla M. i J. S. gdyż zdarzały się sytuacje gdzie byli oni podczas wizyt w P. wzywani przez rodzeństwo pozwanej do uregulowania kwestii mieszkania. Ta sytuacja powodował iż J. S. z coraz większą niechęcią przyjeżdżała do P. i coraz częściej sugerowała pozbycia się tego mieszkania

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439, zeznania świadka J. S. k -446 protokołu rozprawy 00.32.50 – 00.48.42 zapisu rozprawy k-448 zeznania pozwanej K. S. k-458 protokołu rozprawy 00.02.17-00.14.46 zapisu rozprawy k-459,)

Na początku 2012 roku podczas wizyty u H. W. który pokazywał M. i J. S. mieszkanie nabyte przez niego i jego żonę dowiedzieli się od niego że środki finansowe na jego zakup pochodzą z programu Mieszkanie dla młodych. Z informacji przez niego podanej wynikało iż można starać się o środki z tego programu jedynie w sytuacji gdy nie posiada się innego mieszkania . Później też takie informacje potwierdzali kolejni znajomi Państwa S. M. K. (1) i T. G. (1). Ponieważ małżonkowie S. zainteresowali się tą formą pozyskania środków na zakup mieszkania gdyż mieszkanie które posiadali okazywało się być za małym w sytuacji gdy mieli już jedno dziecko a planowali następne postanowili pozbyć się mieszkania w P.. Ponieważ nie mogli go sprzedać gdyż mieszkali tam rodzice i babcia M. S. (1), rozpoczęli rozmowy z pozwaną aby ta przejęła mieszkanie w drodze darowizny na co ta po długich wahaniach się zgodziła.

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439, zeznanie świadka M. K. (2) k-446v protokołu rozprawy 00.06.16 – 00.20.42 zapisu rozprawy

k-448 zeznania świadka T. G. (1) k-446v protokołu rozprawy 00.20.42 – 00.24.17 zapisu rozprawy k-448, zeznania świadka H. W. k – 446v protokołu rozprawy 00.24.17 -00.32.50 zapisu rozprawy k – 448 i zeznania świadka J. S. k-446 protokołu rozprawy 00.32.50 – 00.48.42 zapisu rozprawy k-448, zeznania pozwanej K. S. k-458 protokołu rozprawy 00.02.17-00.14.46 zapisu rozprawy k-459,)

Umową darowizny zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 5 listopada 2012 r. Repertorium A nr. (...) przed notariuszem M. W. w kancelarii Notarialnej w P. pomiędzy M. S. (1) a pozwaną którą darował on na rzecz K. S. będącej jego matką prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ulicy (...) II w P. składającego się z czterech pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni użytkowej 60.23 m2 dla wraz z udziałem wynoszącym (...) części w nieruchomości wspólnej którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia , które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu .

(Akt Notarialny sporządzony w Kancelarii Notarialnej E. W. i M. W. z dnia 5 listopada 2012 roku k-264-265, Odpis zupełny Księgi (...) k-266-268)

Z uwagi na to iż przekonanie pozwanej do przyjęcia darowizny trwała znaczny okres czasu a J. S. w czasie dokonywania darowizny była już w zaawansowanej ciąży temat zmiany mieszkania zszedł na dalszy plan.

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439, zeznania świadka J. S. k -446 protokołu rozprawy 00.32.50 – 00.48.42 zapisu rozprawy k-448, zeznania pozwanej K. S. k-458 protokołu rozprawy 00.02.17-00.14.46 zapisu rozprawy k-459,)

Na podstawie upoważnienia Naczelnika Urzędu skarbowego w P. z dnia 26 lipca 2013r. w dniach 12-14, 19-23, 26 sierpnia 2013r. u M. S. (1) przeprowadzona została kontrola podatkowa w zakresie rozliczania podatku VAT za okres od 01.12.2007r. do 31.05.2013 w rezultacie której stwierdzono u niego zaległości z tytułu zaległych zobowiązań podatkowych.

(Imienne upoważnienie do przeprowadzenia kontroli podatkowej z dnia 26.07.2013 k-271, Protokół Kontroli Podatkowej k-272-280, Decyzje Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. określające wysokość zobowiązania podatkowego k-108-175, Decyzje Dyrektora Izby Skarbowej w P. utrzymujące w mocy decyzje Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. określające wysokość zobowiązania podatkowego k-176-262, . Tytuł wykonawczy SM (...) k-58-60, SM (...) k-61-63, SM (...) k-64-66, S M (...) k-67-69, SM (...) k-70-72, SM (...) k-73-75, SM (...) k-76-78, SM (...) k-79, SM (...) k-80, SM (...) k-81-83, SM (...) k-84-86, SM (...) k-87-89, SM (...) k-90-92 SM (...) k-93-95, SM (...) k-96-98, SM (...) k-99-101, SM (...) k-102-104, oraz SM (...) k-105-107. wykaz zaległości wraz z odsetkami obliczonymi na dzień21.07.2017 k-21)

O wierzytelności powoda w stosunku do M. S. (1) pozwana dowiedział się z doręczonego mu pozwu. Sam zresztą M. S. (1) o prowadzonej u niego kontroli skarbowej nikomu nie mówił .

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439, zeznanie świadka M. K. (2) k-446v protokołu rozprawy 00.06.16 – 00.20.42 zapisu rozprawy k-448 zeznania świadka T. G. (1) k-446v protokołu rozprawy 00.20.42 – 00.24.17 zapisu rozprawy k -448, zeznania świadka H. W. k – 446v protokołu rozprawy 00.24.17 -00.32.50 zapisu rozprawy k – 448 i zeznania świadka J. S. k -446 protokołu rozprawy 00.32.50 – 00.48.42 zapisu rozprawy k-448)

Z uwagi na stwierdzone w trakcie kontroli zaległości podatkowe i konieczność ich spłaty M. S. (1) ostatecznie zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej w czerwcu 2014..

(Zeznania świadków M. S. (1) k-437-438 protokołu rozprawy 00.03.08 – 00.35.18 zapisu rozprawy k-439 Wykaz z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarcze k-281)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następującą ocenę dowodów.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty urzędowe, które stały się podstawą jego ustaleń. Dokumenty urzędowe zostały sporządzone przez powołane do tego organy, w przepisanej formie i stanowiły dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone (por. art. 244 § 1 kpc).

Pozostałe dokumenty zgromadzone w niniejszej sprawie to dokumenty prywatne, które zgodnie z treścią art. 245 kpc stanowiły dowód tego, iż osoby, które je podpisały złożyły oświadczenia w nich zawarte. Sąd również uznał, że są one wiarygodne w całości.

Sąd dał wiarę zeznaniom złożonym tak przez przesłuchanych w sprawie świadków jak i pozwana w całości. Sąd miał na uwadze, że świadek M. S. (1) jest synem pozwanej a J. S. synowa pozwanej natomiast świadkowie M. K. (2), T. G. (2) i H. W. to znajomi syna i synowej pozwanej jednakże w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zeznań świadków, oraz twierdzeń stron nie można uznać, aby zeznania te złożone zostały na użytek niniejszego postępowania. Zeznania świadków były rzeczowe i spójne, zostały złożone w sposób szczerzy i spontaniczny. Nadto Sąd uznał, że zeznania świadków są wyważone, nie są w żaden sposób napastliwe, czy tendencyjne.

Oceniając zeznania pozwanej Sąd rzecz jasna dostrzegał, iż strona, jako osoba bezpośrednio zainteresowana wynikiem procesu, może przedstawiać fakty i je interpretować w korzystny dla siebie sposób. Dlatego też tak istotne znaczenie dla oceny zeznań stron miały inne przeprowadzone w sprawie dowody, co do których nie było podstaw do ich zakwestionowania. Przy takim założeniu należy stwierdzić, iż zeznania pozwanej były złożone w sposób szczerzy. Znajdują one bowiem wprost potwierdzenie w zeznaniach świadków wskazanych już wyżej, co do których – jak mowa wyżej – nie było podstaw do ich zakwestionowania.

Pozwana zeznawała zdaniem Sądu w sposób spontaniczny, logiczny, bez przejawiania niekorzystnych dla niej faktów. Sąd miał również na uwadze, iż twierdzenia pozwanej, czy to zawarte w jego pismach procesowych, czy też przedstawiane w toku procesu były spójne i konsekwentne. Zeznania pozwanej i ww. świadków tworzą pełen obraz stanu faktycznego, jaki miał miejsce. Podniesione przez nią okoliczności w całości znalazły potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

Jednocześnie, zdaniem Sądu, nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż świadkowie i pozwany celowo uzgodnili treść swoich zeznań. Gdyby tak było w istocie, zeznania te byłyby ze sobą zgodne w najmniejszych szczegółach, o określonych zdarzeniach świadkowie i pozwana zeznawaliby w taki sam sposób. Tymczasem – zeznania pozwanego i świadków są raczej wzajemnie komplementarne. Zauważyć bowiem należy iż w wiele okoliczności wskazywanych tak przez pozwaną jak i świadków występują różnice Dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności te nie mają znaczenia a potwierdzają spontaniczność składanych zeznań. Na uwadze należy mieć również fakt iż zeznania te dotyczyły okresu paru lat wstecz do momentu ich składania.

Sąd zważył co następuje

W pierwszym rzędzie uznać w ocenie Sądu należy iż nie zachodzą przesłanki do odrzucenia pozwu o czym jednak będzie poniżej

Stosownie do treści art. 527 § 1 k.c. **gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.** Wedle § 2 tego przepisu **czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się**

niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Dalej zaś zgodnie z treścią § 3 powoływanego przepisu **jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść osoba będąca w bliskim z nim stosunku domniemywa się , że osoba ta wiedziała iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli** Cytowane wyżej przepisy zostały zamieszczone w Tytule X Trzeciej Księgi Kodeksu cywilnego oznaczonym jako „Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika”. Już choćby to wskazuje, że istota ich polega na zapewnieniu ochrony wierzycielowi w sytuacji, gdy majątek dłużnika nie pozwala na przeprowadzenie egzekucji pozwalającej na zaspokojenie wymagalnej wierzytelności. Sytuację taką § 2 art. 527 k.c. określa jako niewypłacalność i uzależnia od niej możliwość domagania się uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Funkcja tzw. skargi pauliańskiej polega więc na ochronie wierzyciela przed nielojalnymi względem niego czynnościami prawnymi dłużnika, dokonany na korzyść osób trzecich (Z. Radwański, Zobowiązania – część ogólna, W-wa 1995, s.49).

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że mówiąc o ochronie wierzyciela na podstawie art. 527 i następnych Kodeksu cywilnego, ustawodawca posługuje się pewnym skrótem myślowym. W istocie przedmiotem ochrony jest tutaj wierzytelność. Wierzytelność chroniona przez powołane wyżej przepisy musi istnieć i mieć charakter zaskarżalny (M. P.-S., Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, Dom Wyżnego dawniczy ABC 1995, s. 40 i 42; wyrok SN z 15.02.2007 r. II CSK 452/06, OSNIC 2008 Zbiór Dodatkowy poz. 20).

Z powyższego wynika jednoznacznie, że podstawową przesłanką skargi pauliańskiej jest istnienie zaskarżalnej wierzytelności jako przedmiotu ochrony

W niniejszej sprawie powyższe rozważania wymagają modyfikacji o tyle, że przedmiotem ochrony jest wierzytelność publicznoprawna. Chodzi tu mianowicie o wierzytelności przysługujące Skarbowi Państwa, w którego imieniu działa Naczelnik Urzędu Skarbowego w P., z tytułu podatku dochodowego i podatku od towarów i usług oraz podatku dochodowego według stawki 19% od dochodów osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą lub działy specjalne produkcji rolnej za 2010r

W wyroku z dnia 27 października 2010 r. (II CSK 227/10; OSNC-ZD 2011/1/23) Sąd Najwyższy potwierdził, że skarga pauliańska (art. 527 k.c.) może mieć zastosowanie - w drodze analogii - także do ochrony należności podatkowych.

W wyroku z 1 czerwca 2011 r. Sąd Najwyższy podtrzymał swoją opinię i wskazał, że należy dopuścić wykorzystanie skargi pauliańskiej w drodze analogiae legis jako merytorycznego środka ochrony wierzytelności publicznoprawnych (II CSK 513/10; LEX nr 960505).

W wyroku z 29 maja 2015 r., rozważając inne zagadnienie, Sąd Najwyższy nie negował możliwości ochrony wierzytelności podatkowych za pomocą skargi pauliańskiej (V CSK 454/14; LEX nr 1771405).

W związku z powyższym pogląd o dopuszczalności ochrony wierzytelności publicznoprawnych (podatkowych) w drodze skargi pauliańskiej należy uznać za utrwalony. Przepisy art. 527-534 Kodeksu cywilnego będą tu miały zastosowanie w drodze analogii

W niniejszej sprawie zaskarżoną czynnością prawną była umowa darowizny sporządzona dniu 5 listopada 2012 r. Repertorium A nr. (...) przed notariuszem M. W. w kancelarii Notarialnej w P. pomiędzy M. S. (1) a pozwaną którą ten pierwszy darował na rzecz K. S. będącej jego matką prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ulicy (...) II w P. składającego się z czterech pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni użytkowej 60.23 m2 dla wraz z udziałem wynoszącym (...) części w nieruchomości wspólnej którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia , które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu .

Wobec tego przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia zastosowania tzw. skargi pauliańskiej uregulowanej w art. 527 kc i następnych..

Z wyżej już zacytowanego przepisu wynika, że aby przyznać wierzycielowi ochronę opartą na instytucji skargi pauliańskiej, konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

- 1) istnienie wierzytelności;
- 2) dokonanie czynności z osobą trzecią;
- 3) dokonanie czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli;
- 4) osiągnięcie korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- 5) działanie ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Istnienie powyższych przesłanek sprawia, że czynność prawna dłużnika jest bezskuteczna względem wierzyciela (bezskuteczność względna), a o bezskuteczności konstytutywnie orzeka sąd w procesie wytoczonym przeciwko osobie trzeciej, z którą dłużnik dokonał czynności, albo w drodze zarzutu podniesionego przeciw tej osobie (art. 531 § 1 k.c.) (A. J., Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, LEX, 2011).

Ad. 1) Z żądaniem uznania czynności prawnej za bezskuteczną względem siebie może wystąpić wierzyciel, przy czym jego wierzytelność musi istnieć najpóźniej w chwili zamknięcia rozprawy. W niniejszej sprawie, powodem jest Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. Z poczynionych ustaleń wynika, że na dzień złożenia powództwa wartość wierzytelności z tytułu zaległych zobowiązań podatkowych M. S. (1) wynosi (...).00 zł

Ad. 2) Bezsporny pozostaje fakt, że w dniu 5 listopada 2012 roku zawarta została w formie aktu notarialnego przed notariuszem M. W. pomiędzy M. S. (1) a pozwaną umowa darowizny zgodnie z którą M. S. (1) darował na rzecz K. S. będącej jego matką prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ulicy (...) II w P. składającego się z czterech pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni użytkowej 60.23 m² dla wraz z udziałem wynoszącym (...) części w nieruchomości wspólnej którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu.

Ad. 3) Zgodnie z art. 527 § 2 kpc czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Jednocześnie należy podkreślić, że chodzi o rzeczywistą niewypłacalność dłużnika, ocenianą według chwili wystąpienia przez wierzyciela z akcją pauliańską jak również chwili wyrokowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 r. II CSK 503/07). Przez niewypłacalność rozumie się brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych.

Poza sporem w niniejszej sprawie pozostaje (okoliczności tej nie przeczy sam dłużnik) iż wszelkie podejmowane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. działania zmierzające do zaspokojenia wierzytelności okazały się być bezskuteczne. Jak wynika z niekwestionowanych przez dłużnika twierdzeń powoda zastosowane środki egzekucyjne w postaci chociażby zajęć rachunków bankowych z uwagi na brak środków przekraczających kwotę wolną od zajęć oraz wystąpienie zbiegów egzekucji nie doprowadziły do uregulowania należności Skarbu Państwa. Również i inne działania podejmowane przez wierzyciela jak próby zajęcia wierzytelności dłużnika nie odniosły zamierzonego skutku. Z informacji uzyskanych przez powoda wynika również iż M. S. (1) nie figuruje w elektronicznym rejestrze ksiąg wieczystych, w ewidencji gruntów i budynków, Z powyższego, niewątpliwie wynika, że zarówno na dzień wniesienia skargi pauliańskiej, jak i na dzień wyrokowania „M. S. (2) jest niewypłacalny.

Ad. 4) Korzyść majątkowa to zarówno nabyte na podstawie wadliwej czynności prawo majątkowe, jak i zwolnienie z obowiązku. W przypadku bezskuteczności względnej na podstawie art. 527 i n. KC korzyść majątkowa jest powiązana z odpowiednim uszczupleniem majątku dłużnika. Korzyścią majątkową jest zatem również nabycie rzeczy od dłużnika

także wtedy gdy osoba trzecia nabywając ją płaci za rzecz nabytą cenę odpowiadającą wartości rynkowej tej rzecz (SA w G. w wyr. z 28.10.1999 r. (I ACa 638/99, OSA 2002, Nr 2, poz. 14, . SN w wyr. z 17.6.2004 r. (V CK 619/03, L.),

Sąd przyjął zatem, że na skutek zawarcia umowy sprzedaży z dnia 5 listopada 2012 roku zawartej w kancelarii notarialnej M. W. pomiędzy M. S. (1) a pozwaną K. S. doszło do uzyskania korzyści majątkowej przez pozwaną.

Ad. 5) Kolejną przesłanką jest świadomość dłużnika o pokrzywdzeniu wierzyciela.

Z przepisu art. 527 KC wynika wprost, że roszczenie pauliańskie przysługuje tylko wtedy, gdy dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli towarzyszy dłużnikowi wtedy, gdy zdaje on sobie sprawę z tego, że następstwem dokonania przez niego czynności prawnej może być niemożność zaspokojenia wierzycieli z jego majątku. Nie musi być to świadomość pokrzywdzenia tego konkretnego wierzyciela, któremu przysługuje roszczenie pauliańskie, lecz wystarczy świadomość, że dokonana przez dłużnika czynność prawna może spowodować niemożność zaspokojenia ogółu wierzycieli (A. Ohanowicz, w: System PrCyw, t. III, cz. 1, 1981, s. 948; M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona wierzyciela, 1995, s. 115; Radwański, Zobowiązania, 2018, s. 32). Nie jest również wymagane, by dłużnikowi towarzyszył zamiar pokrzywdzenia wierzycieli (wyr. SN z 28.3.2003 r., IV CKN 1965/00, L.; wyr. SA w Poznaniu z 19.9.2006 r., I ACa 1021/05, niepubl.). Należy podzielić dominujący w orzecznictwie pogląd, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przezeń czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj poprzez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji. Związana z tym niewypłacalność dłużnika nie musi być całkowita, byleby wystąpiła w większym rozmiarze niż przed dokonaniem czynności (art. 527 § 1 i 2 KC) [wyr. SN z 29.5.2007 r., V CSK 77/07, L.. Podobnie wyr. SA w Poznaniu z 12.5.2005 r., I ACa 1764/04, OSA 2006, Nr 3, poz. 8, w którym wskazano: "Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 KC, wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności, a pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej)", tak też wyr. SA w Warszawie z 19.11.1997 r., I ACa 737/97, OSA/War. 1998, Nr 4, poz. 36].

Przekładając powyżej przedstawione poglądy na grunt niniejszej sprawy nie sposób uznać aby w chwili dokonywania czynności dłużnik M. S. (1) miał świadomość iż zbywając na rzecz pozwanego mieszkanie pokrzywdzi powoda.

Na wstępie podnieść należy iż w momencie zbywania mieszkania nie miał on w ogóle świadomości iż powód posiada w stosunku do niego jakąkolwiek wierzytelność. Prawdą pozostaje iż zgodnie z art. 21§1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania. Prawdą też jest iż wydane w trakcie kontroli zainicjowanych przez organy podatkowe decyzje podatkowe stwierdzające zobowiązania podatkowe nie tworzą nowych sytuacji w zakresie powstania stosunku prawnopodatkowego lecz stwierdzają jedynie ich powstanie z mocy samego prawa ze skutkiem od momentu w jakim zdarzenie prawne zaistniało. Nie zmienia to jednak faktu iż w momencie dokonywania czynności żadna kontrola w stosunku do dłużnika nie była prowadzona.

Poza sporem pozostaje a wynika to wprost z twierdzenia powoda iż pierwsza kontrola w stosunku do dłużnika wszczęta została z upoważnienia Naczelnika Urzędu skarbowego w P. z dnia 26 lipca 2013r. a przeprowadzona w dniach 12-14, 19-23, 26 sierpnia 2013r. a więc ponad 9 miesięcy po zawartej przez dłużnika z pozwaną umowy. Poza sporem pozostaje też iż M. S. (1) działalność gospodarczą prowadził od 2007 roku. Od tego też czasu zapewne rozliczał podatki i w ocenie sądu mógł zakładać iż rozlicza się ze Skarbem Państwa w sposób prawidłowy. W ocenie zatem Sądu w momencie dokonywania czynności nie mógł przewidywać iż z tytułu rozliczeń podatkowych powstaną u niego jakiegokolwiek zaległości, chyba żeby rozmyślnie podejmował działania mające na celu uszczuplenie dochodów Państwa choć w tym zakresie powód nie czynił żadnych ustaleń.

W swoich zeznaniach dłużnik wskazywał powody dla których wtedy w 2012 roku podjął decyzje o zbyciu mieszkania i w ocenie Sądu powody te (chęć zakupu większego mieszkania z uwagi na urodzenie się kolejnego dziecka, wycofanie

się z konfliktu rodzinnego) były całkowicie uzasadnione. Marginalnie podnieść jedynie należy iż działania dłużnika już po wykazaniu iż posiadał on zaległości podatkowe zmierzają do zaspokojenia powoda.

Ad. 6) Ostatnią z przesłanek koniecznych do uznania zaskarżonej czynności za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela jest wiedza osoby trzeciej o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Przesłanka ta w kontekście niniejszej sprawy jest nieistotna z uwagi na treść art. 528. Jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Podsumowując, Sąd przyjął, że w niniejszej sprawie powód nie wykazał działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (przesłanka omówiona pod pkt .5) a w związku z tym nie może korzystać z ochrony wierzyciela z art. 527 kc następnych i w związku z tym powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w punkcie drugim wyroku. Powód jako strona, która w całości przegrał proces, powinien zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty procesu.

Pozwana była reprezentowana przez adwokata. W związku z tym na poniesione przez nią koszty składa się wynagrodzenie pełnomocnika, którego wysokość ustalona została na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz.1800: zm. Dz.U. z 2016r. poz 1668: z 2017r. poz.1797 Zgodnie z przedmiotowymi regulacjami, w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia pozwu stawki minimalne przy wartości przedmiotu sporu powyżej 50 000 do 200 000 wynosi 5400 zł i taka kwotę należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanego..

Mając powyższe na uwadze, na podstawie wyżej powołanych przepisów prawa, orzeczono jak w sentencji wyroku.

/-/SSO Przemysław Okowicki